

Invazīvās sugas

Publicēts: 07.12.2020.

☞ Invazīvām sugām ir postoša ietekme uz dabu, ekonomiku un pat cilvēku veselību. Tās ir otrs galvenais bioloģiskās daudzveidības samazināšanās cēlonis pēc biotopu izmaiņām.

Kas sugu padara par "invazīvu"?

Invazīva suga var būt jebkura veida dzīvs organisms – augs, kukainis, zivs, sēne, baktērija vai pat organisma sēklas. Birku "invazīvs" parasti piešķir tām svešzemju sugām, kuras, nonākot jaunās dzīves vietās, var sākt

- strauji vairoties;
- agresīvi izplatīties;
- nomākt vietējās sugas un apdraudēt ekosistēmas;
- var nodarīt kaitējumu gan dabai, gan cilvēkiem.

Kā izplatās invazīvās sugas

Invazīvās sugas galvenokārt izplatās cilvēka darbības dēļ, bieži vien neapzināti. Mūsdienā pasaulē cilvēki spēj ļoti ātri apceļot pasauli un mēs varam ļoti ātri pārvietot preces no vienas pasaules malas uz citu. Bieži šajos ceļojumos mums līdzī dodas arī nelūgtas sugas. Kuģi balasta ūdenī var pārvadāt ūdens organismus. Kukaiņi var pārvietoties ar transportēšanas koka paletēm, augu, augļu un dārzena sūtījumiem. Augu sēklas var pielipt pie mūsu apaviem vai auto riepām. Tomēr lielāko daļu no invazīvajām sugām mēs esam ievēduši paši, nezinot un nenojaušot, ka ceļojuma piemiņa-eksotiskais augs vai mīļīgais mājdzīvnieks laika gaitā varētu pielāgoties jaunajiem dzīves apstākļiem, izkļūt savvaļā un sākt nekontrolēti izplatīties. Dažreiz par invazīvām sugām var kļūt tīši vai nejauši izlaisti dzīvnieki. Piemēram, jēnotsuns, Amerikas signālvēzis, sarkanausu bruņurupucis.

Taču savu lomu spēlē arī klimata pārmaiņas. Vidējās gaisa temperatūras paaugstināšanās, nokrišņu daudzuma un intensitātes izmaiņas ļauj dažām dzīvo organismu sugām pārvietoties uz jaunām teritorijām.

Draudi vietējām sugām

Invazīvas sugas daudzējādā ziņā nodara kaitējumu vietējai florai un faunai. Draudi var būt gan tieši, gan pastarpināti.

Ja ekosistēmā nonāk jauna suga, tai var nebūt dabisku ienaidnieku vai regulējošo faktoru. Tad tā var ātri vairoties un pārņemt plašas teritorijas. Vietējiem savvaļas augiem vai dzīvniekiem nepieciešams pietiekami ilgs laiks, lai izveidotos aizsardzība pret iebrucēju. Tāpēc tie nespēj konkurēt ar strauji ienākušo sugu cīņā par pārtikas resursiem un dzīves platībām. Vēl viena nepatīkama lieta var būt slimību pārnēsāšana, kas apdraud vietējo augu vai dzīvnieku veselību un dzīvību.

Invazīvo sugu netiešie draudi var izpausties kā izmaiņas ekosistēmas barības tīklā, iznīcinot vai aizstājot vietējos barības vielu avotus. Invazīvas sugas var mainīt arī sugu līdzsvaru un ietekmēt ekosistēmu stāvokli. Piemēram, puķu sprigane mitrās upju un ezeru piekrastēs veido lielas un blīvas audzes, kur vairums vietējo augu iznīkst. Ar laiku šādās vietās aktivizējas krastu noskalošanās procesi, jo vairs nav to augu, kuri ar savām saknēm stabilizēja krastus. Mežos izveidojušās puķu spriganu audzes pārmāc jaunus kokus un palēnina meža atjaunošanos.

Eiropas Savienības normatīvie akti invazīvo sugu pārvaldības jomā

[Komisijas Īstenošanas regula \(ES\) 2019/1262 \(2019. gada 25. jūlijs\), ar ko groza Īstenošanas regulu \(ES\) 2016/1141, lai atjauninātu sarakstu ar invazīvajām svešzemju sugām, kas rada bažas Savienībai](#)

[Komisijas Īstenošanas regula \(ES\) 2017/1263 \(2017. gada 12. jūlijs\), ar ko atjaunina sarakstu, kurā uzskaitītas invazīvās svešzemju sugas, kas rada bažas Savienībai, un kurš atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai \(ES\) Nr. 1143/2014 izveidots ar Īstenošanas regulu \(ES\) 2016/1141](#)

[Komisijas Īstenošanas regula \(ES\) 2016/1141 \(2016. gada 13. jūlijs\), ar ko atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai \(ES\) Nr. 1143/2014 pieņem sarakstu ar invazīvajām svešzemju sugām, kas rada bažas Savienībai](#)

[Eiropas Parlamenta un Padomes Regula \(ES\) Nr. 1143/2014 \(2014. gada 22. oktobris\) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību](#)

[Brošūra "Invasive Alien Species of Union concern" \(par invazīvajām sugām Eiropas Savienībā\)](#)

Portālā [„European Network on Invasive Alien Species \(NOBANIS\)”](#) pieejama informācija par invazīvajām sugām 19 Ziemeļeiropas un Centrāleiropas valstīs, tai skaitā arī Latvijā. Pieejams sugu meklētājs, sugu izplatības kartes, invazivitātes novērtējums un cita informācija par interesējošām sugām. Iespējams ģenerēt grafiskus pārskatus, piemēram, par konkrētas valsts invazīvo sugu skaitu, izmaiņām laika gaitā, sugu ienākšanas veidiem un invadētajiem biotopiem.

Vairāk par šo datu bāzi var uzzināt, apmeklējot interneta vietni www.nobanis.org

Projekts [„Sadarbība cīņā pret invazīvajām sugām ilgtspējīgai lauksaimniecībai un dabas resursu apsaimniekošanai”/ „TEAMWORK”](#)

[Invazīvo svešzemju sugu monitoringa dati >>>](#)

Faktu lapas - Invazīvās AUGU sugas

 [adattainais dzeloņgurķis \(Echinocystis lobata\)](#)

- atvasainais grimonis (*Swida sericea*)
- austrumu dižpērkone (*Bunias orientalis*)
- baltais grimonis (*Swida alba*)
- baltā robinija (*Robinia pseudoacacia*)
- bastarda tūsklape (*Petasites hybridus*)
- blīvā skābene (*Rumex confertus*)
- bumbuļu topinambūrs (*Helianthus tuberosus*)
- daudzlapu lupīna (*Lupinus polyphyllus*)
- dziedzerstublāja kazroze (*Epilobium adenocaulon*)
- goblapu spireja (*Spiraea chamaedryfolia*)
- Japānas dižsūrene (*Reynoutria japonica*)
- kalnu kļava (*Acer pseudoplatanus*)
- Kanādas elodeja (*Elodea canadensis*)
- Kanādas zeltslotiņa (*Solidago canadensis*)
- krokainā roze (*Rosa rugosa*)
- mājas ābele (*Malus domestica*)
- melnais plūškoks (*Sambucus nigra*)
- milzu zeltgalvīte (*Solidago gigantea*)
- ošlapu kļava (*Acer negundo*)
- pabērzu smiltērkšķis (*Hippophaë rhamnoides*)
- parastais ligustrs (*Ligustrum vulgare*)
- parastā līklape (*Campylopus introflexus*)
- pieclapu mežvīns (*Parthenocissus quinquefolia*)
- pīlādžlapu sorbārija (*Sorbaria sorbifolia*)
- plūmjlapu aronija (*Aronia prunifolia*)
- puķu sprigane (*Impatiens glandulifera*)
- Sahālinas dižsūrene (*Reynoutria sachalinensis*)
- sarkanais plūškoks (*Sambucus racemosa*)
- sīkziedu sprigane (*Impatiens parviflora*)
- skarainā ģipsene (*Gypsophila paniculata*)
- spožā klintene (*Cotoneaster lucidus*)
- sudarba eleagns (*Elaeagnus argentea*)
- Tatārijas salāts (*Lactuca tatarica*)
- vārpainā korinte (*Amelanchier spicata*)

 [vītollapu miķelīte \(Aster salignus\)](#)

Faktu lapas - Invazīvās KUKAIŅU sugas

 [daudzveidīgā mārīte \(Harmonia axyridi\)](#)

Faktu lapas - Invazīvās ENDOPARAZĪTU sugas

 [Anguillicola crassus](#)

 [Dirofilaria repens](#)

Faktu lapas - Invazīvās MAKROZOOBENTOSA ORGANISMU sugas

 [Pontogammarus robustoides](#)

 [Paramysis lacustris](#)

 [Limnomysis benedeni](#)

Faktu lapas - Invazīvās JŪRAS ORGANISMU sugas

 [dubļu krabis \(Rhithropanopeus harrisi\)](#)

 [Ķīnas cimdiņkrabis \(Eriocheir sinensis\)](#)

 [>>> Ķīnas cimdiņkrabja introdukcijas un izplatīšanās ceļi](#)

 [Prorocentrum cordatum](#)

 [sānpelde \(Gammarus tigrinus\)](#)

Faktu lapas - Invazīvās VĒŽU sugas

 [dzeloņvaigu vēzis \(Orconectes limosus\)](#)

 [signālvēzīsvēzis \(Pacifastacus leniusculus\)](#)

Faktu lapas - Invazīvās ZIVJU sugas

 rotans (*Perccottus glenni*)

—● >>> Vadlīnijas rotana un abinieku patogēnu ierobežošanai

—● >>> Vadlīnijas rotana apkarošanai

Faktu lapas - Invazīvās SAUSZEMES GLIEMEŽU sugas

 Spānijas kailgliemezis (*Arion lusitanicus*)

—● >>> Spānijas kailgliemeža izplatības ierobežošanas plāns

—● >>> Infografika "Spānijas kailgliemezis"

—● >>> Infografika "Spānijas kailgliemeža ierobežošana"

—● >>> Spānijas kailgliemeža izplatības karte (2020)

 melngalvas mīkstgliemezis (*Krynockillus melanocephalus*)

Faktu lapas - Invazīvās GLIEMEŅU sugas

 daudzveidīgā sēdgliemene (*Dreissena polymorpha*)

Faktu lapas - Invazīvās ZĪDĪTĀJU sugas

 Amerikas ūdele (*Neovison vison*)

 jenotsuns (*Nyctereutes procyonoides*)

Faktu lapas - Invazīvās BRUŅURUPUČU sugas

 >>> Vadlīnijas sarkanausu bruņurupuča apkarošanai